

POLSKA AKADEMIA NAUK
WYDZIAŁ NAUK SPOŁECZNYCH
KOMITET SŁOWIANOZNAWSTWA

SLAVIA ORIENTALIS

Nr indeksu 376094
PL ISSN 0037-6744

Rocznik LI
Nr 1

Kraków

2002

Izabella Malej: Agnieszka Matusiak, MOTYW SNU W PROZIE STARSZYCH SYMBOLISTÓW ROSYJSKICH (FIODOR SOŁOGUB), Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2001	115
Jan Orłowski: Miroslav Zahrádka, MAXIM GORKIJ V OHLASECH ČESKÉ KRITIKY PŘELOMU 19. A 20. STOLETÍ, Olomouc 2001	122
Ewa Korpała-Kirszak: В КРУГУ ЖИВАГО. ПАСТЕРНАКОВСКИЙ СБОРНИК, edited by Lazar Fleishman, Stanford 2000, ss. 254 (Seria: Stanford Slavic Studies, volume 22)	124
Lucjan Suchanek: Izabela Kowalska-Paszt, PROZA NIEFIKCYJONALNA TRZECIEJ FALI EMIGRACJI ROSYJSKIEJ. MODEL TYPOLOGICZNY, Szczecin 2001	127
Agnieszka Malska: Лола Звонарева, Веслава Ольбрых, СОСТОЯВШИЙСЯ ВНЕ ТУСОВКИ: ТВОРЧЕСТВО И СУДЬБА ПИСАТЕЛЯ ЮРИЯ ДРУЖНИКОВА. ОПЫТ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ИССЛЕДОВАНИЯ, Москва 2001	130
Czesław Andruszko: Joanna Mianowska, NIEZNANE STRONICE LITERATURY TRZECIEJ FALI EMIGRACJI ROSYJSKIEJ. ALEKSANDER MINCZIN: PROZA ŻYCIA, Bydgoszcz 2001	133
Irina Obuchowa: ВМЕСТО МЕМУАРОВ. ПАМЯТИ М. Й. ГЕЛЛЕРА, Москва: Издательство „МИК”, 2000	134
Włodzimierz Wilczyński: И. К. Кузьмичев, ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЕ XX ВЕКА. КРИЗИС МЕТОДОЛОГИИ. ЛЕКЦИИ, Нижний Новгород 1999	138
Božena Žejmo: Юрий Степанов, КОНСТАНТЫ: СЛОВАРЬ РУССКОЙ КУЛЬТУРЫ, „Академический Проект” 2001	141
Eliza Małek: Д. С. Лихачев, РУССКАЯ КУЛЬТУРА, Москва 2000	143
Włodzimierz Wilczyński: ROSJA. LEKSYKON PWN, pod redakcją Witolda Sienkiewicza, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2001	146
Raweł Burek: М. И. Пискотин, РОССИЯ В XX ВЕКЕ: НЕОКОНЧЕННАЯ ТРАГЕДИЯ, Москва: Издательство ФОРУМ, 2001	148
Ewelina Pilarczyk: Наталья Астафьева, Владимир Британишский, ПОЛЬСКИЕ ПОЭТЫ XX ВЕКА. АНТОЛОГИЯ, Санкт-Петербург 2000	150

SPRAWOZDANIA

Michał Aleksiejenko: VI Międzynarodowa Konferencja Naukowa <i>Słowo. Tekst. Czas — Nowa frazeologia w nowej Europie</i> , Szczecin–Greifswald, 6–9 września 2001 roku	155
Tadeusz S. Pacholczyk: IX Międzynarodowa Konferencja Naukowa <i>Rusycystyka europejska a współczesność — Stereotypowość jako conceptsfera w lingwistyce rosyjskiej, literaturoznawstwie, kulturologii i dydaktyce języka rosyjskiego</i> , Poznań, 11–13 września 2001 roku	158

René Śliwowski: Ogólnorosyjska Konferencja Naukowa <i>W starym Kazaniu o młodym Tolstoju</i> , Kazań, 3–5 października 2001 roku	162
Andrzej Dudek, Lucjan Suchanek: <i>Russia e Europa. Vjačeslav Ivanov: Poesia e Sacra Scrittura</i> (VIII Convegno Internazionale su Vjačeslav Ivanov); L'Europa Nello Specchio Della Prima Emigrazione Russa, Roma, 28 Ottobre — 1 Novembre 2001	165
NOTY O AUTORACH	169
KSIAŻKI NADEŚLANE	171

CONTENTS

LITERATURE

Barbara Stawarz — Elegy versus Melancholy. On <i>The Melancholy</i> by Nikolai Karamzin	7
Jan Orłowski — On Relief to Valery Briusov Provided by Warsaw University	19
Людмила П. Якимова — “The Time-corresponding Formulas of myth”. Pyramid-tower shaped Text in Literary Works of Leonid Leonov	25
Ірина Бетко — Epitaph as a Religious and Philosophical Genre in Ukrainian Baroque Poetry	37

LINGUISTICS

Ewa Odrobińska — Avram Firsov's Psalter of the Year 1663 — Syntactical Characteristics on the Example of Subordinative Clauses of Manner (The Material of Psalms 101–150)	61
Zofia Czapiga — On Semantic and Structural Characteristic of Polypredicative Sentences with Infinitive as a Subject in Polish and Russian	85
Maria Mocarz — Levels of Equivalence in the Rendition of Lexical Predicates	93
REVIEWS AND NOTES ON BOOKS	111
REPORTS	155
NOTES ON THE AUTHORS	169
PUBLICATIONS RECEIVED	171

Buszkanca, wielce cenionego historyka literatury. W pięknie ilustrowanym czasopiśmie „społeczno-politycznym, historyczno-publicystycznym i literacko-artystycznym” pt. „Kazań” za rok 1999 córka i ojciec sąsiadują ze sobą: ojciec pisze o młodości Lwa Tołstoja (tekst dotąd nie drukowany), córka o dwóch kazańczykach: Sergieju Aksakowie i Władimirie Panajewie. Pierwszy to znany pisarz rosyjski, drugi — zapoznany „uczony urzędnik”, członek Akademii Rosyjskiej (tak też zatytułowała autorka swój artykuł: *Писатель и чиновник*). Bardzo to ciekawe zbliżenie dwóch jakże odmiennych pod każdym względem postaci. Oba te teksty zasługują na udostępnienie polskim czytelnikom.

René Śliwowski
Warszawa

Russia e Europa. Vjačeslav Ivanov: Poesia e Sacra Scrittura (VIII Convegno Internazionale su Vjačeslav Ivanov); L'Europa Nello Specchio Della Prima Emigrazione Russa, Roma, 28 Ottobre — 1 Novembre 2001

Na przełomie października i listopada 2001 w Rzymie obradowali uczestnicy ciekawej konferencji, poświęconej kulturowym kontaktom Rosji i Europy w doświadczeniu pierwszej emigracji rosyjskiej. Konferencja, zorganizowana z rozmachem dzięki staraniom Pontificio Istituto Orientale, Università di Roma „La Sapienza” (Dipartimento di Studi Slavi e dell'Europa Centro-Orientale), Università degli Studi Roma Tre (Dipartimento di Letterature Comparete), Convivium — Centro Studi Vjačeslav Ivanov, toczyła się w dwóch głównych nurtach rozważań: iwanoznawczym i ogólniemigracyjnym.

Obrady sekcji iwanoznawczej, przebiegające pod hasłem: *Vjačeslav Ivanov: Poesia e Sacra Scrittura*, były równocześnie ósmym z cyklu sympozjów poświęconych twórczości Wiaczesława Iwanowa, organizowanych przez centrum Convivium (poprzednie odbyły się w latach: 1981 — Yale, 1983 — Rzym, 1986 — Pavia, 1989 — Heidelberg, 1992 — Genewa, 1995 — Budapeszt, 1998 — Wiedeń).

Referaty wygłoszone w tej sekcji koncentrowały się wokół kilku grup problemów. Większość występujących skupiła się na omówieniu inspiracji filozoficznych i teologicznych oraz różnych aspektów literackiej antropologii Iwanowa (Pamela Davidson — *Vjač. Ivanov and the Concept of the Poet as a Prophet*; Maria Candida Ghidini — *Поэзия и мистика: Вяч. Иванов и Ж. Маритэн*; o. Ivan Golub — *Sacra Scrittura e poesia in Ivanov. L'uomo immagine di Dio*; Николай Котрелев — *Поэтическая антропология Вяч. Иванова: „Порыв и грани”*; o. Mikhail Meerson — *Selftranscendence through Art in Vjač. Ivanov*; Василий Рудич — *Вергилий в восприятии Т. С. Элиота и Вяч. Иванова*; Нина Рудник — *Образ св. Христофора и его значение в творчестве Вяч. Иванова*; Lena Szilard — *Иванов орфический?*; Андрей Шишкин — *Спор о „Вели-*

ком Инквизиторе” Бердяева и Иванова; Валерия Устинова — Платоновско-дантовские традиции в поэтической мысли Вяч. Иванова; Ирина Тюрина — Поэзия и философия у Вяч. Иванова; Andrzej Dudek — Идеи блаженного Августина в поэтическом восприятии Вяч. Иванова). Wspomniane referaty potwierdzały opinię o głębi, profetycznym charakterze, różnorodności inspiracji ideowych koncepcji rosyjskiego poety-myśliciela, który już współczesnych fascynował swą niezwyklej erudycją.

Drugą grupę stanowiły wystąpienia koncentrujące się na problemach poetyki autora *Gwiazd przewodnich*. Prezentowane były zarówno analizy poszczególnych utworów Iwanowa (John Malmstad — *Rose of Byzantium. Emblem of Faith: Sobor Sv. Marka*; Denis Mickiewicz — *Сонет Вяч. Иванова „Аполлини”*), jak również spojrzenia przekrojowe, ukazujące sztukę poetycką tego twórcy w kontekście historii literatury rosyjskiej i powszechnej (Сергей Аверинцев — *Стратегия цитаты у Иванова*; Robert Bird — *Поэма Вяч. Иванова „Человек” и традиция духовной оды*; Людмила Гоготишвили — *Антиномический принцип в поэзии Вяч. Иванова*; Геннадий Обатнин — *Авангардный архаизм в начале века: Иванов и Коневской*; Андрей Топорков — *Библейские цитаты в „Повести о Светомире царевиче” Вяч. Иванова*).

Trzecia grupa omawianych zagadnień to kwestie biografistyki, epistolografii, działalności pedagogicznej i redaktorskiej Iwanowa na emigracji, (Андрей Архипов — *A Symbolist as an Exegete: Vjač. Ivanov's Commentary to the Holy Scripture*; o. Vincenzo Poggi — *L'attività di Ivanov negli ultimi anni romani*; Marco Roncalli — *Don Giuseppe De Luca e Venceslao Ivanov. Note a margine di un'amicizia e di alcune lettere inedite*; Дмитрий Сегал — *Преследование евреев в нацистской Германии и образы Св. Писания в переписке Вяч. Иванова и Е. Шора*; M. Wachtel — *Ivanov and Hochland Review*).

Uczestnikom sympozjum zaprezentowano kolejny tom materiałów archiwalnych, opublikowanych przez centrum Convivium: *Русско-Итальянский Архив. Вяч. Иванов — Новые материалы*. Составители Д. Рицци и А. Шишкин, Salerno: Europa Orientalis, 2001. Tom ten stanowił świetne uzupełnienie rozważań sesyjnych.

Wśród niezwyklej uczestników i gości sympozjum wymienić trzeba kardynała Paula Pouparda — prefekta Papieskiej Komisji ds Kultury, który przewodniczył obradom trzeciego dnia sesji, oraz — Dymitra Iwanowicza Iwanowa — syna poety. Wzruszającym przeżyciem dla badaczy spuścizny autora *Gwiazd przewodnich* była wizyta w mieszkaniu-muzeum poety na Awentynie i odwiedziny pobliskiego cmentarza, na którym pochowany jest rosyjski poeta-myśliciel.

Rzymska konferencja, poświęcona Iwanowowi, miała także bogaty poznawczo wymiar emigrantologiczny. Problem Rosja i Zachód zajmuje centralne miejsce w rosyjskiej myśli filozoficznej, historiozoficznej, politycznej, koncepcjach ideologicznych, znalazł on szerokie odbicie w literaturze, podejmowali go liczni pisarze i myśliciele. W Rzymie skoncentrowano się na problemie nieco węższym — emigracja rosyjska a Europa, ograniczając się do pierwszej i drugiej fali. Typologię postaw rosyjskich emigrantów zaprezentował w znakomitym referacie *Spotkanie emigracji rosyjskiej z Zachodem* N. Struwe. Natomiast Nina Kauchtschischwili przedstawiła bardzo osobi-

sty w tonacji tekst *Jak się żyło emigracji między Berlinem a Mediolanem. Wspomnienia starej emigrantki*. W tytułach referatów pojawiły się nazwiska znanych pisarzy: A. Bielego (A. Ławrow, *Dwie wizje Niemiec A. Bielego*; M. Spiwak, *Wschód-Zachód, Rosja-Europa oczami Bielego-emigranta*), G. Iwanowa (G. Mosešwili, *G. Iwanow i Baudelaire*), G. Adamowicza (O. Korostelew, „*My*” i „*oni*” w światopoglądzie „*paryskiej nuty*”. *G. Adamowicz o Europie i Rosji*), G. Fiedotowa (O. Obuchowa, *Europa u G. Fiedotowa*), I. Czinnowa (M. Pluchanowa, *Czinnow: fale emigracji*). Kolejni przedstawiciele emigracji rosyjskiej stali się przedmiotem rozważań w tekstach S. Boczarowa („*Europejska noc*” *Chodasiewicz, Muratow, Wejdle*), H. Menegaldo (*Wyjście na Zachód w twórczości G. Gazdanowa i B. Popławskiego*), T. Pawłowej (*Emigracja do kraju: casus Żabotyńskiego*). R. Timienicz w referacie *Wiersz rosyjski i obce miasta* omówił utwory wielu mniej znanych poetów emigracyjnych — bez nich wszakże nie można stworzyć pełnego obrazu dziejów rosyjskiej poezji. Wystąpienie D. Rizzi dotyczyło sztuki (*Muratow, Wejdle i śmierć sztuki*), natomiast S. Garzonio ukazał miejsce Mussoliniego w genezie i historii faszyzmu włoskiego. Cztery referaty poświęcone były emigracyjnemu czasopiśmiennictwu, przy czym dwa z nich pismom wychodzącym w Polsce (L. Fleiszman, *Początkowy okres warszawskiej gazety rosyjskiej „Swo-boda”*; L. Suchanek, *Europa i Polska na łamach pisma „Miecz”*). L. Magarotto opracował temat *Współczesna literatura europejska na łamach pisma „Czysta”*, a B. Rawdin *Pisma emigracji rosyjskiej w latach drugiej wojny światowej*.

Konferencja wniosła wiele nowego do wiedzy o emigracji rosyjskiej. Pojawiły się na niej nowe problemy, wiele innych zostało uzupełnionych i na nowo odczytanych. Stanowi ona ważny krok na drodze do stworzenia syntezy dziejów emigracji rosyjskiej — najważniejszego i najpilniejszego zadania emigrantologii.

Andrzej Dudek,
Lucjan Suchanek
Kraków